

Undervisningsministeriet. København, den 10. Januar 1923.

Journ. Nr. 1505/23.

Hoslagt skal man tjenstlig tilstille det ærede Udvalg den med Skrivelse af 31. f. M. fra Direktøren for Nationalmuseet modtagne Beretning til Rigsdagens Finansudvalg fra Nationalmuseets 1ste Afdeling for Aaret 1921 vedrørende de ved Finanslov 1921—22 under Konto VIII. B. 5. „Undersøgelse af samtlige Mindesmærker fra Fortiden og disses Fredning“ samt til „Udgravning af saadanne Mindesmærker, som ikke kunne fredlyses“ dels ordinært, dels ekstraordinært bevilgede Beløb af henholdsvis 12 500 Kr. og 13 800 Kr.

P. M. V.
K. GLAHN.

Cai Hegermann-Liendencrone,
Fm.

Til Folketingets Finansudvalg.

Bilag.

Beretning

til

Rigsdagens Finansudvalg fra Nationalmuseets I. Afdeling
for Aaret 1921
vedrørende

Anvendelsen af de til „Undersøgelse af samtlige Mindesmærker fra Fortiden og disses Fredning“ samt til „Undersøgelse af saadanne Mindesmærker, som ikke kan fredlyses“ under § 19 A. IX. B. 5., dels ordinært, dels ekstraordinært bevilgede Beløb af henholdsvis 12 500 Kr. og 13 800 Kr.

Den hermed forelagte Beretning for Aaret 1921 vedrørende Nationalmuseets I. Afdelings Arbejder i Marken omfatter 3 Afsnit: I. Fredningsarbejde. II. Undersøgelsesrejser, III. Udgravninger.

I.

I 1921 fredlystes i alt 43 Oldtidsmindesmærker, paa et enkelt nær uden nogen som helst Ydelse af Vederlag til paagældende Ejer. Blandt det fredlyste maa særlig fremhæves et ca. 3½ Td. Land stort Areal i Vestkjør ved Ølgod, Vestjylland, en Art Højdeplateau i den store, omliggende Flade, kronet af 4 anselige „Thinghøje“. I Forbindelse med dybe Spor efter gamle Veje henimod og ind mellem Højene betegner disse Stedet som et Punkt af større Betydning. Ligeledes arkæologisk og landskabelig særpræget er et Højdedrag nær Raageleje med en forud meget stor Højgruppe, hvoraf endnu adskillige store og vidt synlige Høje er bevaret. Efter at tidligere i 1886, 1891 og 1920 seks af Højene var blevet fredlyst, er det nu lykkedes ved Fredning af de 3 resterende at sikre hele denne karakteristiske Gruppe. Lignende sluttet Karakter har fremdeles „Angantyrts Høje“ under Bisgaard, Onsbjerg Sogn, paa Samsø, en Gruppe af 6 Høje paa de anselige Banker langs Stranden. De blev tilligemed 2 udenfor Gruppen beliggende Mindesmærker fredlyst af Grevskabet Samsø ved de paagældende Jorders Afstaaelse til fri Ejendom.

Aaret har fremdeles bragt Fredlysnings af flere anselige, større Stenmindesmærker, saaledes af et svært bygget Dyssekammer under Risby ved Vordingborg og af en Langdysse med anselig Jordhøjning og 2 stensatte Kamre ved Auderød i Nordsjælland. Rydning af et tæt Krat ved Oure, nær Stubbekøbing, førte til Opdagelse og paafølgende Fredlysnings af en Langdysse med 2 Kamre. Paa samme Maade bragte Borttagelsen af en større, stenfyldt Forhøjning ved Venge i Skanderborgegnen en fra gammel Tid stærkt medtagen Langdysse til Syne; af dens 2 Kamre var det ene ganske urørt, med Dækstenen paa Plads. Efter foretagen Undersøgelse fredlystes dette Kammer.